

БУРГАСКИ ДЪРЖАВЕН УНИВЕРСИТЕТ

„ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“

Утвърждавам!

Ректор :.....
(проф. д-р Сотир Сотиров)

ПРОГРАМА

за обучение по специалността

ОПЕРАЦИОННА И ПРЕВЪРЗОЧНА ТЕХНИКА

за специалисти по здравни грижи

(медицински сестри и акушерки)

ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА „ОПЕРАЦИОННА И ПРЕВЪРЗОЧНА ТЕХНИКА“ ЗА МЕДИЦИНСКИ СЕСТРИ И АКУШЕРКИ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1.Наименование на специалността: Операционна и превързочна техника. **Код на специалността – 5102** (Приложение № 1 към чл. 1, ал. 2 от Наредба №1 от 22.01.2015 г. за придобиване на специалност в системата на Здравеопазването, Обн. ДВ. бр.7 от 27 Януари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.83 от 27 Октомври 2015г., доп. ДВ. бр.88 от 8 Ноември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.58 от 23 Юли 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.54 от 16 Юни 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.79 от 21 Септември 2021г., попр. ДВ. бр.81 от 28 Септември 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.96 от 19 Ноември 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.51 от 13 Юни 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.65 от 2 Август 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.13 от 14 Февруари 2025г.).

1.2. Продължителност на обучението:

- ✓ 1(една) година. Общ хорариум 482 часа (теоретична част – 189 часа и практична част – 293 часа).

1.3. Предварителни изисквания към кандидатите:

- ✓ образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ по специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“, професионално направление „Здравни грижи“.

1.4. Общи положения:

Подготовката по специалността „Операционна и превързочна техника“ е практическа и теоретична и обхваща всички основни раздели на специалността. Специализантите по време на специализацията си полагат колоквиуми по теоретичните дисциплини и проведените стажове. Резултатите се отразяват в „Книжка на специализанта“ и „Дневник на специализанта“.

2. ДЕФИНИЦИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА, КОМПЕТЕНЦИИ И УМЕНИЯ

Специалистът по „Операционна и превързочна техника“ трябва да притежава специфични теоретични знания и практически умения и може да ги прилага по време на различни хирургични интервенции. Общи и професионални компетентности.

2.1. Общи компетентности:

- ✓ Да познава законите и други нормативни правни актове на Република България в областта на здравеопазването;
- ✓ Да знае теоретичните основи на сестринските грижи в операционен блок;
- ✓ Да владее процедура за получаване, отчитане, съхранение, употреба на лекарства, отчетни материали, материали за превръзки и шевове, дрехи, бельо, хирургически ръкавици и други;
- ✓ Да спазва правилата за асептика и антисептика;
- ✓ Да е запознат със системата за контрол на инфекциите, безопасност на пациентите и медицинския персонал;
- ✓ Да прилага съвременните методи за дезинфекция и стерилизация;
- ✓ Да разграничава видове кръвоизливи и начини за тяхното спиране;

- ✓ Да спазва правилата и техниката за обща и местна анестезия;
- ✓ Да прилага правилата за събиране, съхранение и изхвърляне на отпадъци от лечебните заведения;
- ✓ Правилно да води документация и отчитане на дейността на звеното, основните видове медицинска документация;
- ✓ Да спазва медицинска етика;
- ✓ Да прилага психология на професионалната комуникация;
- ✓ Да спазва вътрешните правила за работа в Операционния блок (оперативно звено);
- ✓ Да познава и прилага правила за охраната на труда и противопожарната безопасност.

2.2. Професионални компетентности:

- ✓ Подготовка на операционната зала, членовете на хирургичния екип, хирургичните инструменти, бельото, материалите за шиене и превръзки и оборудването за операция;
- ✓ Да следи за навременността на транспортирането на пациентите и за маршрутите на движение на хирургичния екип в съответствие със стерилните зони в операционната зала;
- ✓ Да осигурява безопасността на пациента и медицинския персонал, като гарантира спазването на правилата за асептика и антисептика от целия персонал в операционната зала;
- ✓ Подготовка на пациента за операция: създаване на необходимата хирургична позиция на операционната маса, обработка на оперативното поле, осигуряване на изолацията на оперативното поле;
- ✓ Да участва в оперативните интервенции, осигурявайки на членовете на хирургичния екип с необходимите инструменти, материали, оборудване;
- ✓ Извършване на ранни следоперативни грижи за пациента, предотвратяване на следоперативни усложнения;
- ✓ Да упражнява контрол върху своевременното насочване за хистологично и бактериологично изследване на биологичен материал, взет по време на оперативната интервенция от пациента;
- ✓ Да извършва първична дезинфекция на използваните инструменти, материали и оборудване;
- ✓ Да упражнява контрол на стерилизацията на бельо, превързочни и шевни материали, инструменти и оборудване;
- ✓ Да подготвя и контролира работата на специфичната апаратура в операционната зала;
- ✓ Да борава с медицинската документация и болничната програма;
- ✓ Да прилага правилата за събиране на медицинските отпадъци;
- ✓ Прилагане на мерките за спазване на санитарно-хигиенния режим в помещенията, правилата за асептика и антисептика, условията за

стерилизация на инструментите и материалите, предотвратяване на усложнения след инжектиране, хепатит, ХИВ инфекция и други;

- ✓ Да участва в обучението на стажант сестри и новопостъпили сестри;
- ✓ Да прилага резултатите от научните изследвания в областта на сестринските грижи в практиката си.

3. ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

В края на обучението си специализиращите трябва:

- ✓ Да са придобили специфични знания и умения за работа в операционен блок и превързочна;
- ✓ Да упражняват дейностите на циркулираща, инструментираща и асистираща операционна и превързочна сестра;
- ✓ Да организират противоепидемичния режим и профилактика на вътреболничните инфекции в операционен блок и превързочна;
- ✓ Да участва при поемане отговорността за сигурността на пациента и екипа;
- ✓ Да организират снабдяването и поддържането на технологичната екипировка.

4. ОБУЧЕНИЕ

4.1. Учебен план

4.1.1. Теория:

- 4.1.1.1. Устройство, хигиена и организация на работата в операционен блок – **33 часа**
- 4.1.1.2. Операционната сестра – законова рамка на длъжността и специфични дейности – **20 часа**
- 4.1.1.3. Хирургични технологии – **33 часа**
- 4.1.1.4. Анестезиология – **8 часа**
- 4.1.1.5. Хирургични техники – **95 часа**

4.1.2. Практическа част – 293 часа (9 седмици x 32,555 часа)

- 4.1.2.1. Задължителни стажове – **7 седмици (227 часа)**
- 4.1.2.2. Избираеми стажове – **2 седмици (66 часа)**

4.2. Учебна програма

4.2.1. Теоретична част – в пет модула

I МОДУЛ

Устройство, хигиена и организация на работата на операционен блок – **33 часа**
(лекции – 15 часа, упражнения – 18 часа)

№	Съдържание на теоретичната подготовка	Лекции	Упражнения
4.2.1.1.	Устройство, хигиена и организация на работата в операционен блок.	6	4

	▪ Операционен блок – определение, видове, устройство, санитарно-хигиенни норми и изисквания. ▪ Операционна зала – определение, устройство, оборудване. ▪ Организация на работата в операционен блок и операционна зала.		
4.2.1.2.	Операционният блок като работна среда. ▪ Администрация, планове и графици. ▪ Операционен екип – състав, йерархия, роля и задължения на членовете. ▪ Управление на рисковете - изолиране на операционните зали и помощни помещения. ▪ Значение на изолацията (рентгеново облъчване, опасност от пожар, рискове свързани с употреба на анестетични газове).	4	4
4.2.1.3.	Принципи на асептиката и антисептиката. ▪ Контрол на инфекциите и инфекциозната безопасност. ▪ Асептика и антисептика. ▪ Класификация на хирургичната инфекция. ▪ Извършване на дезинфекция и предстерилизационна обработка на различните обекти в съответствие с действащите инструкции. ▪ Методи на стерилизация. ▪ Изследвания, извършвани по време на интервенция. ▪ Контрол на качеството на извършваните мероприятия.	5	10
	Общо часове:	15	18

II МОДУЛ

Операционната сестра – законова рамка на длъжността и специфични дейности – 20 часа(лекции – 14 часа, упражнения – 6 часа)

№	Съдържание на теоретичната подготовка	Лекции	Упражнения
4.2.1.4.	Основни принципи в работата на операционната сестра	5	

	▪ Професионална етика и деонтология. Доктрината за дълга, хуманността, медицинската тайна, грешки. Психология на професионалното общуване. ▪ Законови и нормативни документи, касаещи професията. Медицински стандарти и документи определящи професионалните компетенции и качеството на здравните грижи. ▪ Сигурност на пациента и обслужващия персонал. Грижи за болния в операционен блок – възможни грешки по време на операция. Лични предпазни средства и безопасна употреба на остри и режещи предмети. ▪ Позициониране на пациента на операционната зала – основни принципи и правила. Грешки, усложнения и профилактика.		
4.2.1.5.	Дейности по време на периоперативния период. ▪ Етапи - Предоперативен – санитарно-хигиенна обработка на болния; подготовка на оперативното поле; обща подготовка в деня на операцията; непосредствени грижи преди и след влизане в операционната зала; подготовка на операционната зала и екипа. - Интероперативен – обезпечаване на дейности свързани с протичането на оперативната интервенция при оптимални условия на асептика, ефикасност и бързина. Десмургия. Правила. - Постоперативен – профилактика и лечение на болковия синдром, инфузионната терапия и хранене, борба с инфекцията, грижи за оперативната рана, дренажи, сваляне на конци и лечение на всички настъпили усложнения (септична рана). Видове превръзки.	4	4

	▪ Права и задължения на операционната медицинска сестра и акушерка, като: - Циркулиращата операционна сестра/акушерка - Асистираща операционна сестра/акушерка - Инструментираща операционна сестра/акушерка ▪ Управление на рисковете за пациента и оперативния екип по време на хирургичната интервенция. - Физически увреди - Биологични увреди - Химични увреждания - Увреди свързани с високи нива на елементи от околната среда в операционния блок. ▪ Комуникативни техники в операционния блок. Комуникация свързана с пациента, оперативния екип, анестезиологичния екип и другите звена обвързани с дейността на Операционен блок. ▪ Обучение на стажантите и персонала, съобразно развитието на техниката и хирургичните технологии.	3	
		2	2
	Общо часове:	14	6

III МОДУЛ

Хирургични технологии – 33 часа(лекции – 13 часа, упражнения – 20 часа)

№	Съдържание на теоретичната подготовка	Лекции	Упражнения
4.2.1.6.	Оборудване ▪ Операционни маси и допълнения, улесняващи настаняването на пациента. ▪ Осветление при операция – операционни лампи с различни технически решения. ▪ Електронож - устройство и предназначение. ▪ Ултразвуков скалпел – устройство и предназначение. ▪ Лазер – устройство и предназначение.	5	10

	▪ Видеоколونا – специфична апаратура за миниинвазивна хирургия за съответните специалности. ▪ Микроскоп – специфика и предназначение. ▪ Артроскоп – сет за артроскопска хирургия. ▪ Рентгенови апарати, използвани при оперативни интервенции. ▪ Пневматичен маншет.		
4.2.1.7.	Хирургични материали ▪ Хирургичен инструментариум – общ и специфичен. Грижи за инструментариума. Методи за почистване и стерилизация. ▪ Ендоскопи – видове, устройство. ▪ Лигатури – видове лигатури и атравматичен шевен материал. ▪ Щипки за механично зашиване – инструменти за механичен шев, инструментариум за механичен шев. ▪ Хирургични мотори – видове и предназначение. ▪ Дренажни материали – видове, функции и приложение.	4	4
4.2.1.8.	Имплантанти, биоматериали и помощни материали ▪ Гръдни и сърдечно-съдови имплантанти. ▪ Ортопедични импланти и помощни материали. ▪ Имплантанти в интервенционалната радиология.	2	
4.2.1.9.	Специфични сестрински технологии ▪ Подготовка на превързочен материал, операционно бельо и облекло за стерилизация. ▪ Миене на ръце – хигиенно миене, хигиенна антисептика и хирургична антисептика на ръце. ▪ Обличане на хирургично облекло – работно облекло, операционно бельо, техника за обличане на стерилно	2	6

	операционно облекло и поставяне на стерилни ръкавици. ▪ Подготовка на хирургически набори и сетове – изисквания към инструментариума, видове набори, контейнери и сетове.		
	Общо часове:	13	20

IV МОДУЛ

Анестезиология – 8 часа(лекции – 4 часа, упражнения – 4 часа)

№	Съдържание на теоретичната подготовка	Лекции	Упражнения
4.2.1.10.	Анестезиология ▪ Видове анестезии - местна и обща анестезия. Компетентности на медицинска сестра/акушерка при подготовката на пациента за анестезия и по време на възстановяването на пациента от анестезия. ▪ Анестезия в особени случаи – при спешност и амбулаторни условия. ▪ Спешни манипулации. ▪ Участие на медицинската сестра/акушерка при пациенти с трансплантация на органи. Антикоагулантна и имunosупресивна терапия.	4	4
	Общо часове:	4	4

V МОДУЛ

Хирургични техники – 95 часа(лекции – 40 часа, упражнения – 55 часа)

№	Съдържание на теоретичната подготовка	Лекции	Упражнения
4.2.1.11.	Коремна хирургия – ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция ▪ Оперативна техника при хирургично лечение на заболявания и наранявания на коремната стена и коремните органи. Хирургично лечение на остър и хроничен апендицит. Херния при ингвинална,	8	12

	феморална, пъпна, следоперативна херния, херния на бялата линия на корема. ▪ Оперативна техника при хирургично лечение на заболявания на гърдата. Биопсия. ▪ Оперативна техника при хирургично лечение на стомашна и дуоденална язва, рак на стомаха. ▪ Оперативна техника при хирургично лечение на холецистит и холелитиаза. ▪ Оперативна техника при резекция на тънко и дебело черво. Видове хирургични интервенции на ректума. ▪ Оперативна техника при хирургично лечение на перитонит и закрити и открити коремни травми с увреждане на вътрешни органи. ▪ Оперативна техника при ендоскопски операции.		
4.2.1.12.	Ортопедия и травматология – ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция ▪ Оперативна техника при фрактури на кости с други локализации (тибия, предмишница, рамо, ключица, гръбначен стълб, таз и други). ▪ Оперативна техника при тазобедрена става. ▪ Оперативна техника при колянна става.	3	7
4.2.1.13.	Гръдна и сърдечна хирургия - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция ▪ Оперативна техника при хирургично лечение на сърдечни заболявания и травми. Хемоторакс. Комисуротомия (оперативно лечение на клапни увреждания). ▪ Оперативна техника при хирургично лечение на заболявания на гръдни органи, кухини. Торакотомия Пневмоторакс - дрениране на плевралната кухина и други.	4	6

4.2.1.14.	Съдова хирургия - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при хирургично лечение на заболявания на съдовата система. Разширени вени на долните крайници. Тромбози на горен крайник. Байпас. Рентгенова ендоваскуларна хирургия.	2	3
4.2.1.15.	Гинекология - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при гинекологични хирургични интервенции. Суправагинална ампутация и хистеректомия, лапароскопия, операции при извънматочна бременност, резекция на яйчник. Оперативно родоразрешаване по спешност (цезарово сечение).	2	3
4.2.1.16.	Урология - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при хирургично лечение на пикочните и половите органи. Уролитиаза и нейните усложнения, тумори на бъбреците, увреждане на бъбреците, уретерите, пикочния мехур, уретрата, аденом на простатата, травми и увреждания на външните полови органи, фимоза. Лапароскопия.	4	6
4.2.1.17.	Неврохирургия - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при неврохирургични интервенции на глава, гръбначен стълб, мозъчни тумори, лумбална пункция, невуси, хемангиоми и други. Черепномозъчни травми(открити и закрити) на главата.	2	3

4.2.1.18.	Детска хирургия - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при хирургично лечение на заболявания в детска възраст – тумори, кръвотечение, перитонити, остър апендицит, мезаденити, хернии, фимоза, хидроцеле, варикоцеле, крипторхизъм, гнойни инфекции и други.	2	3
4.2.1.19.	Оториноларингология (УНГ) - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при хирургично лечение на заболявания ухото, параназалните синуси, носа, фаринкса, ларинкса и други.	2	3
4.2.1.20.	Офталмология - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при хирургично лечение на заболявания в офталмологията на клепачи, конюнктива, роговица, склера и други. Поставяне на изкуствени импланти.	2	3
4.2.1.21.	Лицево-челюстна и стоматологична хирургия - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при операции в лицево-челюстната и стоматологична хирургия на горна и долна челюст, дъно на устата и други . Вродени аномалии, злокачествени образowania, открити и закрити травми.	3	
4.2.1.22.	Пластична и микрохирургия - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при операции в пластична и микрохирургия. Вродени аномалии, злокачествени образowania, открити и закрити травми. Реконструкция на лице, деколте, гърди и други.	2	

4.2.1.23.	Ендокринна хирургия - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Оперативна техника при хирургично лечение на заболявания щитовидната жлеза.	2	3
4.2.1.24.	Амбулаторна хирургия - ролята на операционната сестра/акушерка в оперативната интервенция Организация на работа в амбулаторна операционна зала. Видове амбулаторни операции – атероми, липоми, фороункул, карбункул, вратнал нокът, малки кисти и други.	2	3
Общо часове:		40	55

4.2.2. Практическа част (стажове) - 293 часа (9 седмици x средно 33 часа)
Задължителни стажове – общо 7 седмици (231 часа)

- 4.2.2.1. Коремна хирургия – 2 седмици/ 64 часа
- 4.2.2.2. Ортопедия и травматология – 2 седмици/ 64 часа
- 4.2.2.3. Гръдна, кардиохирургия и съдова хирургия – 1 седмица/ 33 часа
- 4.2.2.4. Неврохирургия – 1 седмица/ 33 часа
- 4.2.2.5. Урология – 1 седмица/ 33 часа

Избираеми стажове – общо 2 седмици (66 часа)

- Детска хирургия
- Хирургия при ушно-носно-гърлени болести
- Офталмология
- Гинекология
- Ендокринна хирургия
- Пластична и микрохирургия
- Лицево-челюстна и орална хирургия
- Амбулаторна хирургия

Необходим минимум проведени инструментирания при хирургични интервенции от специализиращите сестри и акушерки за една година:

- Коремна хирургия – 100 броя
- Ортопедия и травматология – 50 броя
- Гръдна и сърдечна хирургия – 15 броя
- Неврохирургия – 5 броя

- Урология – 10 броя

4.3.1. Задължителни колоквиуми: тестово изпитване

4.3.1.1. Коремна хирургия, Гинекология, Урология и Амбулаторна хирургия

4.3.1.2. Ортопедия и травматология и Неврохирургия

4.3.1.3. Гръдна и сърдечна хирургия, Съдова хирургия, Детска хирургия и Ендокринна хирургия

4.3.2.4. Хирургия при ушно-носно-гърлени болести, Офталмология

4.3.2.5. Лицево-челюстна и орална хирургия, Пластична и микрохирургия

ПРИМЕРЕН ГРАФИК ЗА КОЛОКВИУМ

1. Задължителен стаж по Коремна хирургия – 2 седмици. Колоквиум по Коремна хирургия, Гинекология, Урология и Амбулаторна хирургия;
2. Задължителен стаж по Ортопедия и Травматология – 2 седмици. Колоквиум по Ортопедия и травматология и Неврохирургия;
3. Задължителен стаж по Гръдна, кардиохирургия и съдова хирургия – 1 седмица. Колоквиум по Гръдна и сърдечна хирургия, Съдова хирургия, Детска хирургия и Ендокринна хирургия;
4. Задължителен стаж по Неврохирургия - 1 седмица. Колоквиум по Хирургия при ушно-носно-гърлени болести, Офталмология;
5. Задължителен стаж по Урология - 1 седмица. Колоквиум по Лицево-челюстна и орална хирургия, Пластична и микрохирургия.

ПРИМЕРЕН ТЕСТ ЗА КОЛОКВИУМ

1. Продължителността на предоперативния период зависи от:
 - a) Характера на заболяването
 - b) Състоянието на болния
 - c) Спешност на операцията
 - d) Метод на облекчаване на болката
2. Бактериологичният контрол на въздуха в операционния блок се извършва:
 - a) Един път в седмицата
 - b) На всеки три месеца
 - c) Два пъти годишно
 - d) Ежедневно
3. Комисуротомия е:
 - a) Пункция на малките синусови кухини
 - b) Разрез на ларинкса при трахеотомия
 - c) Разделяне на платната на сърдечните клапи при сраствания
4. Витректomiaта е вид операция на окото при, която се отстранява:
 - a) Катаракта
 - b) Роговица
 - c) Стъкловидно тяло

5. Положението на болния на операционната маса при операция на гръбначния стълб:
 - a) Коляннo-лакeтнo пoлoжeниe
 - b) Страничнo сгънатo пoлoжeниe
 - c) Гинeкoлoгичнo пoлoжeниe
 - d) Пoлусeднaлo пoлoжeниe с пoдлoжкa пoд плeшкитe
6. Прeмaхвaнeтo нa нeжизнeспoсoбнa тъкaн тoвa e:
 - a) Лигирaнe
 - b) Некрoтoмия
 - c) Ампутaция
7. С кaкъв зaрyд e aктивния eлeктрoд нa хирyргичния eлeктрoнoж:
 - a) Отрицaтeлeн
 - b) Пoлoжитeлeн
 - c) Двyфaзeн
 - d) Нyлeв
8. Пoлoжитeлнo зaкрeпвaнe нa иглaтa в иглoдържaтeлa e:
 - a) В oстрoвърхaтa чaст нa иглaтa
 - b) В крaя нa yхoтo нa иглaтa
 - c) Грaницaтa мeждy срeднaтa и внъшнaтa трeтинa oт yхoтo

Вeрнитe oтгoвoри: 1- C; 2- B; 3- C; 4- C; 5- A; 6- B; 7- B; 8- C

КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА „ОПЕРАЦИОННА И ПРЕВЪРЗОЧНА ТЕХНИКА“

1. Предoпeрaтивни сeстрински грижи.
2. Следoпeрaтивни сeстрински грижи.
3. Пoдгoтoвкa нa прeвързoчeн мaтeриaл, oпeрaциoннo бeльo и oблeклo зa стeрилизaция.
4. Хирyргичeскa oбрaбoткa нa ръцe и oбличaнe нa oпeрaциoннo oблeклo.
5. Хирyргичeски инструмeнтaриyм – пoдгoтoвкa зa стeрилизaция и съхрaнeниe. Пoдгoтoвкa нa инструмeнтaлнa мaсичкa зa oпeрaция.
6. Oбрaбoткa нa aсeптичнa рaнa. Свaлянe нa кoнци.
7. Oбрaбoткa нa сeптичнa рaнa. Дрeнaжнa систeмa.
8. Дeсмyргия. Пoлoжитeлнo зaкрeпвaнe нa иглaтa в иглoдържaтeлa.
9. Видoвe прeвързки.
10. Инструмeнтaриyм и oпeрaтивнa тeхникa с кoрeмни oпeрaции.
11. Инструмeнтaриyм и oпeрaтивнa тeхникa с гръдни oпeрaции.
12. Инструмeнтaриyм и oпeрaтивнa тeхникa с жлъчнo-чeрнoдрoбни oпeрaции.
13. Инструмeнтaриyм и oпeрaтивнa тeхникa с сърдeчнo – сьдoвaтa систeмa.
14. Инструмeнтaриyм и oпeрaтивнa тeхникa с yрoлoгични oпeрaции.
15. Инструмeнтaриyм и oпeрaтивнa тeхникa с гинeкoлoгични oпeрaции.
16. Инструмeнтaриyм и oпeрaтивнa тeхникa с нeврoхирyргични oпeрaции.

17. Инструментариум и оперативна техника с травматологични операции.
Ендопротезиране.
18. Инструментариум и оперативна техника при биопсии.
19. Участие на медицинската сестра/акушерка при ендоскопски операции.
20. Участие на медицинската сестра/акушерка при пациенти с трансплантация на органи. Провеждане на антикоагулантна и имуносупресорна терапия.

ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА:

Задължителна:

1. Радев Д. , Операционна и превързочна техника. Учебник за операционни сестри и акушерки, ГорексПрес, София 2002г.
2. Йорданов, Й. и колектив – „Интензивни грижи“, София, 2001.
3. Й. Белоев, Грижи за болния и сестринска техника, 2000, АРСО, София
4. Под ред. на проф. д-р А. Атанасов -ЕООД. Хирургични болести за медицинските колежи, издателство Знание, 2001.

Препоръчителна:

1. Н. Рибова, Ася Гладилова, Вътреболнични (нозокомиални инфекции) учебник, София, 2016, издателство „Симелпрес“.
2. Ц. Воденичаров, М. Митова, Л. Гатева, Медицинска етика, издателство Мнемозина, София, 1995г.
3. С. Попова, Н. Кръстева, К. Юрукова, Комуникационни умения и автономни функции на сестринството, 2001, Пловдив, Дизайнстудио Гриф
4. Данов Вл., Хирургия, Първа част за медицински сестри, Университетско издателство „ Св. Климент Охридски,„ София 2014
5. М. Николова, С. Борисова, Сестрински процес в хирургичната сестринска практика, Учебник за студенти от професионално направление „здравни грижи“ 2021, МУ - Варна
6. П. Врачева, Десмургия учебно пособие за студенти от медицинските специалности, 2020, Съюз на учените – Стара Загора
7. Кънев, Кънчо Симеонов, Техника на гипсовата превръзка, 1985, Медицина и физкултура, София
8. Василев Кр., Иванов Пл., Киосев В., Минимално инвазивна коремна хирургия, Lemur 2023
9. К. Стоянова, Ръководство по Анестезия за специалисти по здравни грижи, 2017, София
10. Спешна педиатрия. Под ред. На Б. Бойкинов, Т. Шмилев, 2 изд., Пловдив, Райков, 2005
11. Педиатрия. Учебник, П/р на д-р Ася Гладилова, СИМЕЛПРЕС, 2020
12. Детски болести. Н. Мумджиев, Сиела, 2000г – учебник за медицински колежи
13. Под редакцията на Б. Китов, Авторски колектив, Основи на Неврохирургията, 2020, Изд. АИ Васил Петров – ВАП, Пловдив
14. Т. Бобчев, Оперативна гинекология, 2018, АРСО, София
15. В. Димитрова, Славена Илиева, Практическа гинекология за акушерки, 2020, София

16. Ел. Мерликлиева, Учебник по Очни болести – бакалаври от специалностите по здравни грижи – лекарски асистент, медицински сестри и акушерки, 2023, Медиатекс
17. К. Джамбазов, Ръководство за практическо обучение по специалността Ушни-носни-гърлени болести, 2021, МУ – Пловдив
18. П. Ставрев, Вл. Ставрев, Ортопедия и Травматология, 2011, Таф Принт ООД, Интел Дизайн, Пловдив
19. К. Михов, Двуполусно тазобедрено ендопротезиране, 2018, ИК Стено
20. Ев. Медникаров, Основи на Ортопедията и травматологията, Авторски колектив, 2020, Алинс Принт, София.